

EDUSKUNNAN VASTAUS 339/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Tullissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi rikostorjunnasta Tullissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 174/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 53/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikostorjunnasta Tullissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, sen lisäksi mitä tullilaissa (1466/1994) säädetään, Tullin tehtävänä oleviin toimiin tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja tullirikoksista epäiltyjen syytteeseen saattamiseksi.

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, tullirikosasian tutkinnassa noudatetaan, mitä esitutkintalaissa (805/2011) ja pakkokeinolaissa (806/2011) sekä muualla laissa esitutkinnasta ja pakkokeinoista säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista tullilain tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista;

2) tullirikostorjunnalla tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

3) tullirikoksen estämisellä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää tullirikos, sen yritys tai valmistelu, taikka keskeyttää jo aloitetun tullirikoksen tekeminen tai rajoittaa siitä välittömästi aiheutuvaa vahinkoa tai vaaraa;

4) tullirikoksen paljastamisella toimenpiteitä, joiden tavoitteena on selvittää, onko esitutkinnan aloittamiselle esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta;

5) tullirikoksen selvittämisellä tullirikoksen esitutkintaa;

6) tullirikostorjunnan tullimiehellä Tullin rikostorjunnan tullimiestä ja muuta tullimiestä tämän suorittaessa tullirikostorjuntatehtävää;

7) pidättämiseen oikeutetulla tullimiehellä pakkokeinolain 2 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua Tullin virkamiestä.

3 §

Tullin toimivalta

Tulli vastaa tullirikostorjunnasta siten kuin siitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään. Tulli on esitutkintalaisia tarkoitettu esitutkintaviranomainen.

4 §

Tullirikostorjunnan tullimiehen tehtävät ja toimivaltuudet

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tullirikostorjunnan tullimiehen tehtävistä, toimivaltuuksista ja velvollisuuksista säädetään tullilaisissa ja Tullin hallinnosta annetussa laissa (960/2012).

Tullirikostorjunnan tullimiehellä on Tullin suorittamassa esitutkinnassa sama oikeus ryhtyä esitutkintalain mukaisiin tutkintatoimenpiteisiin ja käyttää pakkokeinolain mukaisia pakkokeinoja kuin poliisimiehellä poliisiviranomaisen suorittamassa esitutkinnassa, jollei tässä laissa tai muussa laissa toisin säädetä.

5 §

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Tullin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista.

6 §

Suhteellisuusperiaate

Tullirikostorjunnan tullimiehen toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

7 §

Vähimmän haitan periaate

Tullin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

2 luku

Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa

1 §

Tullirikoksen esitutkinta

Tullirikosasian esitutkinnan toimittaa Tulli. Esitutkinnan voi toimittaa myös poliisi siinä tapauksessa, että se on saanut tullirikoksen tietoonsa eivätkä mainitut viranomaiset toisin sovi. Rajavartiolaitoksen oikeudesta toimittaa tullirikosasian esitutkinta säädetään rajavartiolain (578/2005) 42, 43, 43 a, 43 b ja 44 §:ssä.

2 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Tullin on ilmoitettava poliisille tietoonsa tulleet epäilyt vakavasta rikoksesta ja käynnistämistään toimenpiteistä sellaisen rikoksen selvittämiseksi. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista rikoksista ja ilmoituksen käytännön toteutuksesta sovitaan Tullin ja poliisin välisessä yhteistoiminnassa.

3 §

Tehtävän siirtäminen

Tulli siirtää tullirikoksen esitutinnan kokonaan poliisille, jos poliisi sitä rikosvastuun kokonaisvaltaisen ja tarkoituksenmukaisen toteutumisen turvaamiseksi pyytää. Tulli turvaa siirrettävässä asiassa esitutinnan suorittamisen siihen saakka, kunnes esitutinnan siirtäminen on tapahtunut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua esitutinnan siirtoa koskevan kirjallisen pyynnön Tullille voi esittää keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö tai apulaispäällikkö. Pyyntö tulee laatia kirjallisesti, ja se tulee perustella.

Poliisi varaa Tullille tilaisuuden osallistua siirretyn tullirikoksen esitutkintaan myös siirron jälkeen.

4 §

Tutkinnanjohtaja

Tullin toimittamassa esitutkinnassa tutkinnanjohtajana on pakkokeinolain 2 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu pidättämiseen oikeutettu Tullin virkamies. Muu tullirikos-
torjuntatehtävissä toimiva tullimies saa saamansa määräyksen perusteella asiaan laatuun liittyvästä tai muusta vastaavasta perustellusta syystä johtaa tutkintaa.

5 §

Oikeudenkäyntivakuus

Jos pidätetyllä tai vangitulla ei ole vakinaista asuntoa Suomessa ja on todennäköistä, että hän poistumalla maasta karttaa oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa, hänen vapaaksi päästämisenä ehdoksi voidaan asettaa vakuus, jonka harkitaan takaavan sen, että hän saapuu oikeudenkäyntiin ja suorittaa mahdollisesti tuomittavat seuraamukset.

Jos vapaaksi päästetty ei saavu vastaamaan tuomioistuimeen tai suorittamaan vankeusrangaistustaan sinä aikana, jona rangaistus saadaan tuomita tai tuomittu vankeusrangaistus panna täytäntöön, tuomioistuin saa tuomita vakuuden kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi.

Tuomittu sakko tai sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) nojalla perittävä valtion saaminen saadaan periä vakuudesta.

Valtionvarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oikeudenkäyntivakuudesta ja sen asettamisesta.

6 §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos epäilyt rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja sitä on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, tullimies voi luopua esitutkinnan toimittamisesta tai jättää ilmoittamatta asian syyttäjälle. Tullimies voi kuitenkin antaa rikoksesta epäilyinä olleelle huomautuksen.

7 §

Rangaistusvaatimuksen antaminen ja rikesakon määrääminen

Pidättämiseen oikeutettu tullimies tai tehtävään määrätty muu tullimies voi antaa rangaistusvaatimuksen noudattaen, mitä rangaistusmääräysmenettelystä annetussa laissa (692/1993) säädetään.

Pidättämiseen oikeutetulla tullimiehellä tai tehtävään määrättyllä muulla tullimiehellä on oi-

keus määrätä rikesakko noudattaen, mitä rikesakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983) säädetään. Tullin käsiteltävänä olevassa rikesakkoasiassa Tullin rikostorjunnan päällikön tai hänen määräämänsä henkilön tehtäviin sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään poliisipiirin päällikön tehtävistä rikesakkoasiassa.

8 §

Haastaminen ja muu tiedoksianto

Tullimiehen oikeudesta haastamisen ja tiedoksiannon suorittamiseen säädetään haastemieslaissa (505/1986).

Tullirikosasiassa haaste voidaan antaa tiedoksi myös vastaajan haasteen vastaanottamista varten valtuuttamalle asiamiehelle.

Jos asia koskee tullirikosta, josta on säädetty ankarampi rangaistus kuin sakko tai kuusi kuukautta vankeutta, haastetta ei voida antaa tiedoksi vastaajan haasteen vastaanottamista varten valtuuttamalle asiamiehelle.

Rajatulliyhteistyöstä Suomen ja Ruotsin välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS 2/1963) ja Suomen ja Norjan välisestä rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa (SopS 37/1969) tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 7 §:ssä tarkoitetun rangaistusvaatimuksen ja rikesakon sopimusten tarkoittamalla valvontavyöhykkeellä. Tullirikosasiaa koskeva rangaistusvaatimus ja rikesakko voidaan valvontavyöhykkeellä antaa ilman valtakunnansyyttäjän määräystä myös muulle kuin Suomen kansalaiselle.

9 §

Haastaminen takavarikkoasiassa

Jos takavarikoidun tavaran omistaja tai haltija on tuntematon tai hänellä ei ole tunnettua olinpaikkaa Suomessa, hänet haastetaan julkisella haasteella saapumaan tuomioistuimeen määräpäivänä, jota ei saa asettaa aikaisemmaksi kuin seitsemänneksi päiväksi haasteen julkaisemises-

ta. Haaste on pantava tuomioistuimen kansliaan yleisesti nähtäville.

Jos takavarikoidun tavaran laillisesti haastettu omistaja tai haltija ei saavu vastaamaan asiassa eikä näytä laillista estettä, vaatimus tavaran menettämisestä ratkaistaan hänen poissaolostaan huolimatta.

10 §

Takavarikoidun tavaran luovuttaminen, myyminen, käyttäminen tai menettäminen

Jos muussa laissa ei toisin säädetä, ennen kuin takavarikoitu tavara tuomitaan menetetyksi, se voidaan:

1) luovuttaa omistajalle Tullin harkitsemaa tavaran arvoa vastaavaa vakuutta vastaan;

2) myydä huutokaupalla, jos omistaja siihen suostuu tai jos tavaran säilyttäminen on hankalaa;

3) käyttää Tullin määräämään tarkoitukseen, jos tavaran tuonti tai vienti on kielletty ja sen säilyttäminen on hankalaa tai muusta erityisestä syystä;

4) hävittää noudattaen pakkokeinolain 7 luvun 24 §:ää ja siinä säädetyin edellytyksin.

Jos tuomioistuin tuomitsee takavarikoidun tavaran menetetyksi, omistusoikeuden katsotaan siirtyneen valtiolle silloin, kun takavarikko tehtiin. Edellä 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa menetetyksi tuomitun tavaran sijasta katsotaan sen arvo menetetyksi.

11 §

Täytäntöönpano

Tulli panee täytäntöön Tullin tutkimassa tullirikosasiassa menetetyksi tuomittua omaisuutta koskevan päätöksen.

Takavarikoitu tavara, joka on määrätty palautettavaksi omistajalle tai sille, jolla on muutoin oikeus tavaraan, on tulliselvitettävä ja tavaran muut Suomeen tuonnin edellytykset on osoitettava asianmukaisesti.

12 §

Vapautensa menettäneen henkilön kohtelu

Tullin säilyttämien pidätettyjen ja kiinni otettujen henkilöiden kohteluun sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia (841/2006) ja tutkintavankeuslakia (768/2005).

Mitä 1 momentissa mainituissa laeissa säädetään poliisista sekä poliisimiehestä ja vartijasta koskee 3 momentissa säädetyin poikkeuksin Tullin säilyttämän henkilön osalta vastaavasti Tullia sekä tullimiestä. Mitä mainituissa laeissa säädetään säilytystilan esimiehestä tai hänen määräämästään pidättämiseen oikeutetusta virkamiehestä, koskee Tullin säilytystilan esimiestä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa mainituissa laeissa säädetään:

1) Tullin hallinnoiman säilytystilan hyväksyy Tullin valvontaosasto;

2) Tullin hallinnoiman säilytystilan järjestys-säännön vahvistaa sekä tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää Tullin valvontaosasto;

3) Tullin toimialaan kuuluvassa asiassa päätöksen oikaisuvaatimuksesta tekee Tullin toimipaikkaosaston päällikkö;

4) Tullin hallinnoiman säilytystilan esimieheksi on määrättävä pidättämiseen oikeutettu tullimies.

13 §

Rikokseen puuttumisen lykkääminen

Suurittaessaan tullirikostorjunnan tiedonhankintatoimenpiteitä tullimies saa lykätä puuttumista sellaiseen tekeillä olevaan rikokseen, josta ei aiheudu välitöntä vakavaa vaaraa toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle taikka välitöntä huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa, jos lykkääminen on välttämätöntä tiedonhankintatoiminnan paljas-

tumisen estämiseksi tai toiminnan tavoitteiden turvaamiseksi.

14 §

Tietojen saanti yksityiseltä ja julkiselta yhteisöltä tai henkilöltä

Tullilla on oikeus saada yksityiseltä tai julkiselta yhteisöltä tai henkilöltä yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutuslainsuuden estämättä tarvittavat tiedot tullirikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi.

Tullilla on oikeus erikseen tekemästään pyynnöstä saada teleyritykseltä ja yhteisötilaajalta yhteystiedot sellaisesta teleosoitteesta, jota ei mainita julkisessa luettelossa, taikka teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöivät tiedot, jos tiedot ovat tarpeen tullirikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi. Tullilla on vastaava oikeus saada postitoimintaa harjoittavalta yhteisöltä jakeluosoitetietoja.

Päätöksen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen pyynnöstä tekee pidättämiseen oikeutettu tullimies.

Tullilla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta, jollei laissa toisin säädetä. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan antaa sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen, jos tietojen suojaaminen henkilötietolain (523/1999) 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla on varmistettu.

Tulli voi velvoittaa antamaan tiedot kohtuullisessa määräajassa. Tulli voi asettaa velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamispäätöstä on noudatettava sitä koskevasta muutoksenhausta huolimatta. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa, jos asianosaisista on aihetta epäillä rikoksesta ja pyydetty aineisto liittyy rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan. Uhkasakon asettamisesta ja sen määräämistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtiovainministeriön asetuksella. Muilta osin uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

15 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Tullirikostorjunnan tullimiehellä on Tullille säädetyn yksittäisen tehtävän suorittamiseksi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Jos joku kieltäytyy antamasta tietoja ja henkilöllisyyttä ei voida muutoin selvittää, tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien sekä tullilaisissa ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003) annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen henkilörekistereiden perusteella. Tällöin noudatetaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa säädetään henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta.

Tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus henkilöllisyyden selvittämiseksi ottaa kiinni se, joka kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa siinä tarkoitetuista seikoista todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu ja viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.

16 §

Ilmaisukielto

Jos Tullin suorittamassa tiedonhankinnassa henkilölle ilmaistaan muita kuin häntä itseään koskevia rikostiedusteluun tai tutkintaan liittyviä seikkoja, pidättämiseen oikeutettu tullimies voi kieltää häntä ilmaisemasta niitä sivullisille. Syyteharkinnan aikana ilmaisukiellosta päättää syyttäjä esitutkintalain 11 luvun 5 §:n mukaisesti.

Ilmaisukiellon edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitettujen seikkojen ilmitulo voi vaikeuttaa rikoksen estämistä tai selvittämistä taikka aiheuttaa asianosaiselle tai muulle henkilölle vahinkoa tai haittaa.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta kerrallaan. Kielto on annettava saajalleen kirjallisena todisteellisesti tiedoksi. Kiellossa on yksilöitävä kiellon kohteena olevat seikat, mainittava kiellon voimassaoloajasta ja ilmoitettava kiellon rikkomiseen liittyvästä rangaistusuhasta.

Ilmaisukielto on kumottava viipymättä ennen määräajan päättymistä, jos 2 momentissa tarkoitettua määräämisen edellytystä ei enää ole. Kiellon saajalle on ilmoitettava kiellon kumoamisesta.

Rangaistus ilmaisukiellon rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n nojalla, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

3 luku

Salainen tiedonhankinta

Yleiset säännökset

1 §

Salaisten tiedonhankintakeinojen soveltaminen

Tässä luvussa säädetään televalvonnan, tukiasematietojen hankkimisen, suunnitelmallisen tarkkailun, peiteltyyn tiedonhankinnan, teknisen tarkkailun (*tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta ja tekninen laitetarkkailu*), teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisen, peitetöiminnan, valeoston, tietolähdetoiminnan ja valvotun läpilaskun käyttämisestä tullirikoksen estämiseen.

Salaisten pakkokeinojen käytöstä tullirikosten selvittämiseksi säädetään pakkokeinolain 10 luvussa, jollei tässä laissa toisin säädetä.

2 §

Salaisten tiedonhankintakeinojen käytön edellytykset

Salaisen tiedonhankintakeinon käytön yleisenä edellytyksenä on, että sillä voidaan olettaa saatavan tullirikoksen estämiseksi tarvittavia tietoja.

Sen lisäksi, mitä salaisten tiedonhankintakeinojen käytön erityisistä edellytyksistä jäljempänä säädetään, suunnitelmallista tarkkailua, teknistä kuuntelua, teknistä katselua, henkilön teknistä seurantaa, teknistä laitetarkkailua, peitetoimintaa, valeostoa, tietolähteen ohjattua käyttöä ja valvottua läpilaskua saadaan käyttää vain, jos niillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys tullirikoksen estämiselle. Peitetoiminnan ja valeoston käyttäminen edellyttää lisäksi, että se on välttämätöntä tullirikoksen estämiseksi.

Salaisen tiedonhankintakeinon käyttö on lopetettava ennen päätöksessä mainitun määräajan päättymistä, jos tiedonhankinnan tarkoitus on saavutettu tai sen edellytyksiä ei enää ole.

3 §

Salaisen tiedonhankinnan jatkaminen rikoksen selvittämiseksi

Jos tullirikoksen estämiseksi aloitetun salaisen tiedonhankinnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä tiedonhankinnan kohteena oleva rikos tehdyksi, tiedonhankintaa saadaan jatkaa rikoksen selvittämiseksi kolme vuorokautta, enintään kuitenkin luvan voimassaoloajan. Jos tullirikoksen selvittämiseksi on tarpeen käyttää pakkokeinolain 10 luvussa tarkoitettua salaista pakkokeinoa, asia on saatettava mainitun ajan kuluttua sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on toimivaltainen päättämään kysymyksessä olevan pakkokeinon käyttämisestä.

Tiedonhankinta televerkoista

4 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Televalvonnalla tarkoitetaan tässä laissa tunnistamistietojen hankkimista viestistä, joka on lähetetty tietoyhteiskuntakaassa (917/2014) tarkoitettuun yleiseen viestintäverkkoon tai siihen liitettyyn viestintäverkkoon kytketystä teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta taikka vastaanotettu tällaiseen osoitteeseen tai laitteeseen, sekä teleosoitteen tai telepäätelaitteen sijainti-

tiedon hankkimista taikka osoitteen tai laitteen käytön tilapäistä estämistä. Tunnistamistiedolla tarkoitetaan tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 40 kohdassa tarkoitettua oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käsitellään viestien välittämiseksi.

Tullille voidaan tullirikoksen estämiseksi antaa lupa sellaisen henkilön hallussa olevan tai oletettavasti muuten käyttämän teleosoitteen tai telepäätelaitteen televalvontaan, jonka lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
- 3) tullirikoksena pidettävään huumausainerikokseen; tai
- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Tullilla on oikeus televalvontaan 2 momentin estämättä, jos sen välitön toteuttaminen on välttämätöntä henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.

5 §

Televalvonta teleosoitteen tai telepäätelaitteen haltijan suostumuksella

Tulli saa kohdistaa tullirikoksen estämiseksi televalvontaa henkilön suostumuksella tämän hallinnassa olevaan teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos jonkun voidaan lausumiensa tai muun käyttäytymisensä perusteella perustellusti olettaa syyllistyvän tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, taikka muuhun teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtävään tullirikokseen.

6 §

Televalvonnasta päättäminen

Tuomioistuin päättää 4 §:n 2 momentissa sekä 5 §:ssä tarkoitettua televalvonnasta pitämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettu televalvontaa koskeva asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu tullimies saa päättää televalvonnasta siihen asti, kunnes tuomioistuimien ratkaisus luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua televalvonnan käytön aloittamisesta.

Pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua televalvonnasta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan, ja lupa tai päätös voi koskea myös luvan antamista tai päätöksen tekemistä edeltänyttä määrättyä aikaa, joka voi olla kuukautta pidempi.

Televalvontaa koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu teko aika tai toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja televalvonnan edellytykset perustuvat;

4) suostumus, jos se on televalvonnan käytön edellytys;

5) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

6) toimenpiteen kohteena oleva teleosoite tai telepääteläite;

7) televalvonnan suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;

8) televalvonnan rajoitukset ja ehdot.

7 §

Tukiasematietojen hankkiminen ja sen edellytykset

Tukiasematietojen hankkimisella tarkoitetaan tiedon hankkimista tietyn tukiaseman kautta telejärjestelmään kirjautuneista tai kirjautuvista telepääteläitteistä ja teleosoitteista.

Tullille voidaan antaa lupa 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua tullirikoksen estämiseksi merkityksellisten tukiasematietojen hankkimiseen.

Tullilla on lisäksi oikeus tukiasematietojen hankkimiseen, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi.

8 §

Tukiasematietojen hankkimisesta päättäminen

Tuomioistuimien päättää tukiasematietojen hankkimisesta pidättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu tullimies saa päättää tukiasematietojen hankkimisesta siihen asti, kunnes tuomioistuimien ratkaisus luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Lupa annetaan tiettyksi ajanjaksoksi.

Tukiasematietojen hankkimista koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu teko aika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) tosiseikat, joihin tukiasematietojen hankkimisen edellytykset perustuvat;

3) ajanjakso, jota lupa koskee;

4) tukiasema, jota lupa koskee;

5) tukiasematietojen hankkimisen suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;

6) tukiasematietojen hankkimisen rajoitukset ja ehdot.

Suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta ja tekninen tarkkailu

9 §

Suunnitelmallinen tarkkailu ja sen edellytykset

Tarkkailulla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön salaa kohdistettavaa havaintojen tekemistä tiedonhankintatarkoituksessa. Tarkkailussa voidaan rikoslain 24 luvun 6 §:n estämättä käyttää

näköhavaintojen tekemiseen kameraa tai muuta sellaista teknistä laitetta.

Suunnitelmallisella tarkkailulla tarkoitetaan muun kuin lyhytaikaisen tarkkailun kohdistamista henkilöön, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän tullirikokseen.

Tullin rikostorjunnan tullimies saa tullirikoksen estämiseksi kohdistaa 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön suunnitelmallista tarkkailua, jos on perusteltua syytä olettaa hänen syyllistyvän tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, taikka tullirikokseksi katsottavaan rikoslain 44 luvun 5 §:ssä säädettyyn lääkerikokseen, rikoslain 46 luvun 6 §:ssä säädettyyn laittomaan tuontitavaraan ryhtymiseen tai rikoslain 46 luvun 7 §:ssä säädettyyn tulliselvitysrikokseen.

Tässä pykälässä tarkoitettua tarkkailua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan. Teknistä laitetta ei saa käyttää rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan suojaamaan paikkaan kohdistuvassa tarkkailussa tai suunnitelmallisessa tarkkailussa.

10 §

Suunnitelmallisesta tarkkailusta päättäminen

Pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää suunnitelmallisesta tarkkailusta.

Suunnitelmallista tarkkailua koskeva päätös voidaan tehdä kerrallaan enintään kuudeksi kuu-kaudeksi.

Päätös suunnitelmallisesta tarkkailusta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu tekoaika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja suunnitelmallinen tarkkailu perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika;
- 5) suunnitelmallisen tarkkailun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;
- 6) suunnitelmallisen tarkkailun rajoitukset ja ehdot.

11 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Peiteltyllä tiedonhankinnalla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön kohdistuvaa lyhytkestoisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa tiedonhankintaa, jossa tullimiehen tehtävän salaamiseksi käytetään väärää, harhauttavaa tai peiteltyä tietoa.

Tulli saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa tullirikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) tullirikokseksi katsottavaan huumausainerikokseen;
- 3) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään salakuljetukseen; tai
- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Peitelty tiedonhankinta ei ole sallittua asunnossa edes asunnonhaltijan myötävaikutuksella.

12 §

Peitellystä tiedonhankinnasta päättäminen

Tullin rikostorjunnan päällikkö tai tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää peitellystä tiedonhankinnasta tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.

Päätös peitellystä tiedonhankinnasta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpide ja sen tavoite riittävästi yksilöitynä;
- 2) peitelty tiedonhankinnan toteuttava yksikkö ja siitä vastaava tullirikostorjunnan tullimies;
- 3) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos;
- 4) peitelty tiedonhankinnan kohteena oleva henkilö;
- 5) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily perustuu;
- 6) toimenpiteen suunniteltu toteuttamisajan kohta;

7) peiteltyyn tiedonhankinnan rajoitukset ja ehdot.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

13 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisellä kuuntelulla tarkoitetaan rikoslain 24 luvun 5 §:n estämättä tietyn henkilön sellaisen keskustelun tai viestin, joka ei ole ulkopuolisten tietoon tarkoitettu ja johon keskusteluun kuuntelija ei osallistu, kuuntelua, tallentamista ja muuta käsittelyä teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla keskustelun tai viestin sisällön tai sen osapuolten taikka 4 momentissa tarkoitettun henkilön toiminnan selvittämiseksi.

Teknistä kuuntelua ei saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan.

Tullilla on oikeus tullirikoksen estämiseksi vakituiseen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen kuunteluun. Tullille voidaan antaa lupa myös viranomaisten tiloissa olevan rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön tekniseen kuunteluun. Kuuntelu voidaan toteuttaa kohdistamalla se tilaan tai muuhun paikkaan, jossa tiedonhankinnan kohteena olevan henkilön voidaan olettaa todennäköisesti oleskelevan tai käyvän.

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) tullirikokseksi katsottavaan huumausainerikokseen;

3) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään salakuljetukseen; tai

4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Tullilla on aina 2 momentin estämättä oikeus tekniseen kuunteluun, jos se on välttämätöntä Tullin rikostorjunnan toimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja toimenpiteen suorittajan, kiin-

ni otettavan tai suojattavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi.

14 §

Teknisestä kuuntelusta päättäminen

Tuomioistuin päättää rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön teknisestä kuuntelusta pidättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta.

Pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää 13 §:n 5 momentissa tarkoitettusta ja muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettusta teknisestä kuuntelusta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä kuuntelua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu teko-aika taikka toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen kuuntelun edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) tila tai muu paikka, johon kuuntelu kohdistuu;

6) teknisen kuuntelun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;

7) teknisen kuuntelun rajoitukset ja ehdot.

15 §

Tekninen katselu ja sen edellytykset

Teknisellä katselulla tarkoitetaan rikoslain 24 luvun 6 §:n estämättä tapahtuvaa tietyn henkilön taikka tilan tai muun paikan tarkkailua tai tallentamista kameralla tai muulla sellaisella paikkaan sijoitetulla teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla.

Teknistä katselua ei saa kohdistaa vakituisen asumiseen käytettävään tilaan.

Tullilla on oikeus tullirikoksen estämiseksi vakituisen asumiseen käytettävän tilan ulkopuolella olevan henkilön tekniseen katseluun. Tullille voidaan antaa lupa myös viranomaisen tiloissa olevan rikoksen johdosta vapautensa menettäneen henkilön tekniseen katseluun. Katselu voidaan toteuttaa kohdistamalla se tilaan tai paikkaan, jossa tiedonhankinnan kohteena olevan henkilön voidaan olettaa todennäköisesti oleskelevan tai käyvän.

Rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitetun kotirauhan suojaaman tilan tai muun paikan ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneen epäillyn teknisen katselun edellytyksenä on, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän 13 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen. Muun teknisen katselun edellytyksenä on, että henkilön voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Tullilla on aina 2 momentin estämättä oikeus tekniseen katseluun, jos se on välttämätöntä Tullin rikostorjunnan toimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja toimenpiteen suorittajan, kiinni otettavan tai suojattavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi.

16 §

Teknisestä katselusta päättäminen

Tuomioistuimien päättää teknisestä katselusta päättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta, jos katselu kohdistuu rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan taikka rikoksen johdosta vapautensa menettäneeseen henkilöön.

Pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää 15 §:n 5 momentissa tarkoitettusta ja muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettusta teknisestä katselusta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä katselua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu tekoaika tai toimenpiteen perusteena oleva vaara;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen katselun edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) tila tai muu paikka, johon katselu kohdistuu;

6) teknisen katselun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;

7) teknisen kuuntelun rajoitukset ja ehdot.

17 §

Tekninen seuranta ja sen edellytykset

Teknisellä seurannalla tarkoitetaan esineen, aineen tai omaisuuden liikkumisen seurantaa siihen erikseen sijoitettavalla tai siinä jo olevalla radiolähettimellä tai muulla sellaisella teknisellä laitteella taikka menetelmällä tai ohjelmistolla.

Tulli saa tullirikoksen estämiseksi kohdistaa rikoksen kohteena olevaan tai sellaisen henkilön oletettavasti hallussa olevaan tai haltuun todennäköisesti tulevaan esineeseen, aineeseen tai omaisuuteen teknistä seurantaa, jonka lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Jos teknisen seurannan tarkoituksena on seurata henkilön liikkumista sijoittamalla seurantalaitte hänen yllään oleviin vaatteisiin tai mukanaan olevaan esineeseen (*henkilön tekninen seuranta*), saadaan toimenpide suorittaa vain, jos hänen voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 13 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen.

Tullilla on lisäksi oikeus tekniseen seurantaan, jos se on välttämätöntä Tullin rikostorjunnan toimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja toimenpiteen suorittajan, kiinni otettavan tai suojelettavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi.

18 §

Teknisestä seurannasta päättäminen

Tuomioistuin päättää henkilön teknisestä seurannasta pidättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu tullimies saa päättää seurannasta siihen asti, kunnes tuomioistuin on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua keinon käytön aloittamisesta.

Pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää 17 §:n 4 momentissa tarkoitettusta ja muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettusta teknisestä seurannasta.

Lupa voidaan antaa ja päätös tehdä enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä seurantaa koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu tekoaika tai toimenpiteen perusteena oleva vaara;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;
- 3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen seurannan edellytykset perustuvat;
- 4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva esine, aine tai omaisuus;
- 6) teknisen seurannan suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;
- 7) teknisen seurannan rajoitukset ja ehdot.

19 §

Tekninen laitetarkkailu ja sen edellytykset

Teknisellä laitetarkkailulla tarkoitetaan tietokoneen tai muun vastaavan teknisen laitteen taikka sen ohjelmiston toiminnan, sisältämien tietojen tai yksilöintitietojen muuta kuin yksinomaan aistinvaraista tarkkailua, tallentamista tai muuta käsittelyä tullirikoksen estämiseksi merkityksellisen seikan tutkimiseksi.

Teknisellä laitetarkkailulla ei saa hankkia tietoa viestin sisällöstä eikä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuista tunnistamistiedoista.

Tullille voidaan antaa tullirikoksen estämiseksi lupa tekniseen laitetarkkailuun, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän 13 §:n 4 momentissa tarkoitettuun rikokseen. Tulli saa kohdistaa teknistä laitetarkkailua mainitun henkilön todennäköisesti käyttämään tietokoneeseen tai muuhun vastaavaan tekniseen laitteeseen taikka sen ohjelmiston toimintaan.

20 §

Teknisestä laitetarkkailusta päättäminen

Tuomioistuin päättää teknisestä laitetarkkailusta pidättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta. Jos asia ei siedä viivytystä, pidättämiseen oikeutettu tullimies saa päättää teknisestä laitetarkkailusta siihen asti, kunnes tuomioistuin on ratkaissut luvan myöntämistä koskevan vaatimuksen. Asia on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua tiedonhankintakeinon käytön aloittamisesta.

Lupa voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Teknistä laitetarkkailua koskevassa vaatimuksessa ja päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen oletettu tekoaika;
- 2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily ja teknisen laitetarkkailun edellytykset perustuvat;

4) luvan voimassaoloaika kellonajan tarkkuudella;

5) toimenpiteen kohteena oleva tekninen laite tai ohjelmisto;

6) teknisen laitetarkkailun suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;

7) teknisen laitetarkkailun rajoitukset ja ehdot.

21 §

Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen

Tulli saa tullirikoksen estämiseksi hankkia teknisellä laitteella teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitiedot, jos estettävänä on tullirikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Tulli saa käyttää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen hankkimiseksi ainoastaan sellaista teknistä laitetta, jota voidaan käyttää vain teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen. Viestintävirasto tarkastaa teknisen laitteen tässä momentissa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden sekä sen, ettei laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille.

Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta päättää pidättämiseen oikeutettu tullimies.

22 §

Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus sijoittaa tekniseen tarkkailuun käytettävä laite, menetelmä tai ohjelmisto toimenpiteen kohteena olevaan esineeseen, aineeseen, omaisuuteen, tilaan tai muuhun paikkaan taikka tietojärjestelmään, jos tarkkailun toteuttaminen sitä edellyttää. Tullirikostorjunnan tullimiehellä on tällöin

oikeus laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentamiseksi, käyttöön ottamiseksi ja poistamiseksi salaa mennä edellä mainittuihin kohteisiin tai tietojärjestelmään sekä kiertää, purkaa tai muulla vastaavalla tavalla tilapäisesti ohittaa kohteen tai tietojärjestelmän suojaus taikka häiritä sitä. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

Tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston saa asentaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan vain, jos tuomioistuimien on antanut siihen luvan pidättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta taikka jos asentaminen on välttämätöntä 13 §:n 5 momentissa, 15 §:n 5 momentissa tai 17 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Peitetoiminta ja valeosto

23 §

Peitetoiminta ja sen edellytykset

Peitetoiminnalla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön tai tämän toimintaan kohdistuvaa suunnitelmallista tiedonhankintaa käyttämällä solutautumista, jossa tiedonhankinnan edellyttämän luottamuksen hankkimiseksi tai tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi käytetään väärää, harhauttavaa tai peiteltyjä tietoja tai rekisterimerkintöjä taikka valmistetaan tai käytetään väärää asiakirjoja.

Tulli saa, siten kuin jäljempänä säädetään, kohdistaa tullirikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi henkilöön peitetoimintaa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän tai myötävaikuttavan sellaiseen pakkokeinolain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun rikokseen, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientä tai Suomen kautta kuljettamista. Edellytyksenä on lisäksi, että tiedonhankintaa on rikollisen toiminnan suunnitelmallisuuden, järjestäytyneisyyden tai ammattimaisuuden taikka ennakoitavissa olevan jatkuvuuden tai toistuvuuden vuoksi pidettävä tarpeellisena.

Tullilla on oikeus kohdistaa tullirikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi henkilöön peitetoimintaa tietoverkossa, jos henkilön lausumien tai

muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän sellaiseen tullirikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Peitetoiminta asunnossa on sallittua vain, jos sisäänkäynti tai oleskelu tapahtuu asuntoa käytävän aktiivisella myötävaikutuksella. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

24 §

Peitetoiminnan toteuttaminen

Tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavan peitetoiminnan toteuttaa poliisi siten kuin 28 §:ssä säädetään. Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan voi kuitenkin toteuttaa tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies.

Salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies voi osallistua tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavan peitetoiminnan toteutukseen poliisin esittämästä pyynnöstä. Poliisin suorittaman tullirikoksen peitetoiminnan toteutukseen osallistuvan tullirikostorjunnan tullimiehen oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan, mitä poliisilain (872/2011) 5 luvun 28—30 §:ssä ja pakkokeinolain 10 luvun 27—29 §:ssä säädetään poliisimiehen oikeuksista ja velvollisuuksista.

25 §

Rikoksentekokielto

Yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa suorittava tullirikostorjunnan tullimies ei saa tehdä rikosta eikä aloitetta rikoksen tekemiseen.

26 §

Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan ja valvottuun läpilaskuun osallistuminen

Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa suorittava tullimies osallistuessaan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan hank-

kii toimitiloja taikka kulku- tai muita sellaisia välineitä, osallistuu henkilöiden, esineiden tai aineiden kuljettamisen järjestämiseen, hoitaa taloudellisia asioita taikka avustaa rikollisryhmää muilla näihin rinnastettavilla tavoilla, hän on rangaistusvastuusta vapaa, jos erittäin pätevin perustein on voitu olettaa, että:

1) toimenpide tehdään ilman hänen myötävaikutustaankin;

2) tullimiehen toiminta ei tule aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kenenkään hengelle, terveydelle, vapaudelle taikka merkittävää vaaraa tai vahinkoa omaisuudelle; ja

3) avustaminen edistää merkittävästi toiminnan tavoitteen saavuttamista.

Yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa suorittava tullimies saa osallistua 42 §:ssä tarkoitetun valvotun läpilaskun kohteena olevan toimituksen järjestämiseen, jos osallistuminen edistää merkittävästi läpilaskun tavoitteen saavuttamista.

27 §

Yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskeva esitys ja suunnitelma

Yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskevassa esityksessä on mainittava:

1) toimenpiteen esittäjä;

2) tiedonhankinnan kohteena oleva henkilö riittävästi yksilöitynä;

3) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos riittävästi yksilöitynä;

4) toiminnan tavoite;

5) toiminnan tarpeellisuus;

6) muut toiminnan edellytysten arviointia varten tarvittavat tiedot.

Toiminnan toteuttamisesta on laadittava kirjallinen suunnitelma, jonka tulee sisältää päätöksenteon ja toiminnan toteuttamisen kannalta oleelliset ja riittävän yksityiskohtaiset tiedot. Suunnitelma annetaan tiedoksi keskusrikospoliisille. Suunnitelmaa on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

28 §

Peitetoiminnasta päättäminen

Tullin rikostorjunnan päällikkö päättää tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavasta peitetoiminnasta ja sen toteuttamista koskevan pyynnön esittämisestä poliisille. Yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta päättämisestä säädetään 29 §:ssä.

Poliisi päättää peitetoiminnan käytännön toteutuksesta. Tullirikoksen estämiseksi suoritettavan peitetoiminnan toteuttamista koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä poliisilain 5 luvun 32 §:ssä säädetään peitetoimintaa koskevasta päätöksestä. Tullirikoksen selvittämiseksi suoritettavan peitetoiminnan toteuttamista koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä pakkokeinolain 10 luvun 31 §:ssä säädetään peitetoimintaa koskevasta päätöksestä.

29 §

Yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta päättäminen

Päätöksen 24 §:ssä tarkoitetun tehtävään määrätyn salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun tullirikostorjunnan tullimiehen toteuttamasta yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta tekee keskusrikospoliisin päällikkö tullirikostorjunnan päällikön tai tehtävään määrätyn salaisen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun tullimiehen esityksestä.

Päätös voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen esittäjä;
- 2) toiminnan toteuttava yksikkö ja toiminnan toteuttamisesta vastaava tullimies;
- 3) tunnistetiedot yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa suorittavista tullimiehistä;
- 4) tiedonhankinnan perusteena oleva tullirikos;

5) peitetoiminnan kohteena oleva henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 4 kohdassa tarkoitettuun tullirikokseen, jos henkilö on tiedossa;

6) tosiseikat, joihin epäily ja peitetoiminnan edellytykset perustuvat;

7) toiminnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;

8) päätöksen voimassaoloaika;

9) voidaanko toiminnassa tehdä 26 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä, ja toimenpiteiden perusteena olevat tosiseikat sekä peitetoiminnan rajoitukset ja ehdot.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava. Peitetoiminnan lopettamisesta on tehtävä kirjallinen päätös.

30 §

Ratkaisu peitetoiminnan edellytyksistä

Jos 23 §:n 2 momentissa tarkoitettulla peitetoiminnalla tullirikoksen estämiseksi saatua tietoa on tarkoitus käyttää oikeudenkäynnissä syyllisyyttä tukevana selvityksenä, toiminnasta päätäneen tullimiehen on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi, olivatko 23 §:n 2 momentissa tarkoitettujen peitetoiminnan edellytykset olemassa. Jos kyse on peitetoiminnasta tullirikoksen selvittämiseksi, mainittujen edellytysten käsitellä on aina saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

31 §

Peitetoiminnan laajentaminen

Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan tullirikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 23 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, tehtävää suorittava virkamies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös sitä. Edellytyksenä on lisäksi, että peitetoiminnan välitön laajentaminen on tarpeen rikoksen estämi-

seksi tai selvittämiseksi. Toiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta päättäneen tullimiehen ratkaistavaksi.

Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 23 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, tehtävää suorittava toimivaltainen virkamies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Edellytyksenä on lisäksi, että peitetoiminnan välitön laajentaminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Toiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta päättäneen tullimiehen ratkaistavaksi.

Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamisessa on kyse muun kuin tullirikoksen estämisestä ja toiminnan toteuttajana on poliisi, toiminnan laajentamista koskevassa asiassa noudatetaan poliisilain 5 luvun 34 §:ää.

32 §

Valeosto ja sen edellytykset

Valeostolla tarkoitetaan esitutkintaviranomaisen tekemää esineen, aineen, omaisuuden tai palvelun ostotarjousta tai ostoa, jonka tavoitteena on rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi saada viranomaisen haltuun tai löytää rikokseen liittyvä esine, aine tai omaisuus taikka saada haltuun tai löytää todiste rikosasiassa tai rikoksella saatu hyöty.

Tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tullimies saa, siten kuin jäljempänä säädetään, tehdä tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi valeoston, jos siitä säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta ja on todennäköistä, että valeostolla saavutetaan 1 momentissa tarkoitettu tavoite. Muun kuin näyte-erän os-

taminen edellyttää, että ostaminen on välttämättömä välttämättömä valeoston toteuttamiseksi.

Valeoston toteuttaja saa tehdä vain sellaista tiedonhankintaa, joka on välttämättömä välttämättömä valeoston toteuttamiseksi. Valeosto on toteutettava siten, ettei se saa kohteena olevaa tai muuta henkilöä tekemään rikosta, jota hän ei muuten tekisi.

Valeosto asunnossa on sallittua vain, jos sisäänkäynti tai oleskelu tapahtuu asuntoa käyttävän aktiivisella myötävaikutuksella. Kotietsinnästä säädetään erikseen.

33 §

Valeoston toteuttaminen

Tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavan valeoston toteuttaa poliisi siten kuin 34 §:ssä säädetään. Yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston voi kuitenkin toteuttaa tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies.

Salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies voi osallistua tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavan valeoston toteutukseen poliisin esittämästä pyynnöstä. Poliisin suorittaman tullirikoksen valeoston toteutukseen osallistuvan tullirikostorjunnan tullimiehen oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan, mitä poliisilain 5 luvun 35—38 §:ssä ja pakkokeinolain 10 luvun 34—37 §:ssä säädetään poliisimiehen oikeuksista ja velvollisuuksista.

34 §

Valeostosta päättäminen

Tullin rikostorjunnan päällikkö päättää tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavasta valeostosta ja sen toteuttamista koskevan pyynnön esittämisestä poliisille. Yksinomaan tietoverkossa tehtävästä valeostosta päättämisestä säädetään 35 §:ssä.

Poliisi päättää valeoston käytännön toteutuksesta. Tullirikoksen estämiseksi suoritettavan valeoston toteuttamista koskevaan päätökseen

sovelletaan, mitä poliisilain 5 luvun 36 §:ssä säädetään valeoston toteuttamista koskevasta päätöksestä. Tullirikoksen selvittämiseksi suoritettavan valeoston toteuttamista koskevaan päätökseen sovelletaan, mitä pakkokeinolain 10 luvun 35 §:ssä säädetään valeoston toteuttamista koskevasta päätöksestä.

35 §

Yksinomaan tietoverkossa tehtävästä valeostosta päättäminen

Päätöksen 33 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävään määrätyn salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun tullirikostorjunnan tullimiehen toteuttamasta yksinomaan tietoverkossa tehtävästä valeostosta tekee keskusrikospoliisin päällikkö tehtävään määrätyn salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun tullimiehen esityksestä.

Päätös voidaan antaa enintään kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos;
- 2) valeoston kohteena oleva henkilö;
- 3) tosiseikat, joihin epäily ja valeoston edellytykset perustuvat;
- 4) valeoston kohteena oleva esine, aine, omaisuus tai palvelu;
- 5) valeoston tarkoitus;
- 6) päätöksen voimassaoloaika;
- 7) valeoston suorittamista johtava ja valvova pidättämiseen oikeutettu tullimies;
- 8) valeoston rajoitukset ja ehdot.

36 §

Yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toteuttamista koskeva suunnitelma

Yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toteuttamisesta on laadittava kirjallinen suunnitelma, jos se on tarpeen toiminnan laajuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

37 §

Yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toteuttamista koskeva päätös

Päätös yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toteuttamisesta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksen tekee valeoston toteuttamisesta vastaava salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies.

Päätöksessä on mainittava:

- 1) valeostosta päättänyt tullimies, päätöksen antopäivä ja sisältö;
- 2) valeoston toteuttava yksikkö;
- 3) tunnistetiedot valeoston suorittavista tullirikostorjunnan tullimiehistä;
- 4) selvitys siitä, miten on varmistuttu, että valeosto ei saa sen kohteena olevaa tai muuta henkilöä tekemään rikosta, jota hän ei muuten tekisi;
- 5) toteuttamisen rajoitukset ja ehdot.

Jos toimenpide ei siedä viivytystä, 2 momentissa tarkoitettua päätöstä ei tarvitse laatia kirjallisesti ennen valeostoa. Päätös on kuitenkin laadittava kirjallisesti viipymättä valeoston jälkeen.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava.

38 §

Tullimiehen turvaaminen peiteltyssä tiedonhankinnassa, peitetoiminnassa ja valeostossa

Pidättämiseen oikeutettu tullimies saa päättää, että peiteltyä tiedonhankintaa toteuttava tullirikostorjunnan tullimies varustetaan kuuntelun ja katselun mahdollistavalla teknisellä laitteella, jos varustaminen on perusteltua hänen turvallisuutensa varmistamiseksi. Tullin rikostorjunnan tullimiehen osallistuessa poliisin toteuttamaan peitetoimintaan tai valeostoon tullimiehen turvaamisessa noudatetaan, mitä poliisilain 5 lu-

vun 39 §:ssä säädetään poliisin oikeudesta varustaa tiedonhankintaa toteuttava poliisimies kuuntelun ja katselun mahdollistavalla teknisellä laitteella.

Kuuntelu ja katselu saadaan tallentaa. Tallenteet on hävitettävä heti sen jälkeen, kun niitä ei tarvita tullimiehen turvaamiseen. Jos niitä on kuitenkin tarpeen säilyttää asiaan osallisen oikeusturvaan liittyvistä syistä, tallenteet saadaan säilyttää ja käyttää tässä tarkoituksessa, ja ne on hävitettävä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaisu tai jätetty sillensä.

Tietolähdetoiminta ja valvottu läpilasku

39 §

Tietolähdetoiminta ja tietolähteen ohjatun käytön edellytykset

Tietolähdetoiminnalla tarkoitetaan muuta kuin satunnaista luottamuksellista, Tullille laissa säädettyjen tullirikostorjuntatehtävien hoitamiseksi merkityksellisten tietojen vastaanottamista tulli- ja muun esitutkintaviranomaisen ulkopuoliselta henkilöltä (*tietolähde*).

Tulli saa pyytää tähän tarkoitukseen hyväksyttyä henkilökohtaisilta ominaisuuksilta sopivaa, rekisteröityä ja tiedonhankintaan suostunutta tietolähdettä hankkimaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja (*tietolähteen ohjattu käyttö*).

Tietolähteen ohjatussa käytössä tietoja ei saa pyytää hankittavaksi sellaisella tavalla, joka edellyttäisi viranomaiselle kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä tai joka vaarantaisi tietolähteen tai muun henkilön hengen tai terveyden. Ennen tietolähteen ohjattua käyttöä tietolähteelle on tehtävä selkoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä erityisesti hänelle lain mukaan sallitusta ja kielletystä toiminnasta. Tietolähteen turvallisuudesta on tarpeen mukaan huolehdittava tiedonhankinnan aikana ja sen jälkeen.

40 §

Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu

Tietolähdettä koskevat tiedot voidaan tallettaa henkilörekisteriin. Tietojen käsittelyyn sovelletaan tullilakia.

Rekisteröidylle tietolähteelle voidaan maksaa palkkio. Perustellusta syystä palkkio voidaan maksaa myös rekisteröimättömälle tietolähteelle. Palkkion veronalaisuudesta säädetään erikseen.

41 §

Tietolähteen ohjatussa käytöstä päättäminen

Tullin rikostorjunnan päällikkö tai tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää tietolähteen ohjatussa käytöstä.

Päätös voidaan antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Päätös tietolähteen ohjatussa käytöstä on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 1) toimenpiteen esittäjä;
- 2) tiedonhankinnan toteuttava yksikkö ja sen toteuttamisesta vastaava Tullin rikostorjunnan tullimies;
- 3) tunnistetiedot tietolähteestä;
- 4) toimenpiteen peruste;
- 5) toimenpiteen kohteena oleva henkilö, jos hän on päätöstä tehtäessä yksilöitävissä;
- 6) tiedonhankinnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;
- 7) päätöksen voimassaoloaika;
- 8) tietolähteen ohjatun käytön rajoitukset ja ehdot.

Päätöstä on olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava. Tietolähteen ohjatun käytön lopettamisesta on tehtävä kirjallinen päätös.

42 §

Valvottu läpilasku ja sen edellytykset

Tulli saa olla puuttumatta esineen, aineen tai omaisuuden kuljetukseen tai muuhun toimitukseen tai siirtää tällaista puuttumista, jos tämä on tarpeen tekeillä olevaan rikokseen osallisten henkilöiden tunnistamiseksi taikka tekeillä olevaa rikosta vakavamman rikoksen tai laajemman rikoskokonaisuuden estämiseksi (valvottu läpilasku).

Tulli saa käyttää valvottua läpilaskua sellaisen tullirikoksen estämiseksi, josta säädetty ankaran rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, taikka jos kyseessä on tullirikokseksi katsottava huumausainerikos, salakuljetus tai törkeä tulliselvitysrikos. Edellytyksenä on lisäksi, että läpilaskua voidaan valvoa ja siihen voidaan tarvittaessa puuttua. Toimenpiteestä ei saa myöskään aiheutua merkittävää vaaraa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle eikä merkittävää huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa. Viranomaisyhteistyöstä valvottu läpilaskun toteuttamiseksi säädetään erikseen.

Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea sitovaan velvoitteen liittyvästä kansainvälisestä valvotusta läpilaskusta säädetään erikseen.

43 §

Valvotusta läpilaskusta päättäminen

Tullin rikostorjunnan päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää Tullin suorittamasta valvotusta läpilaskusta.

Päätös voidaan antaa enintään kuukaudeksi kerrallaan.

Päätöksessä on mainittava:

1) toimenpiteen perusteena oleva tullirikos ja sen tekoaika;

2) henkilö, jonka voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen;

3) tosiseikat, joihin henkilöön kohdistuva epäily perustuu;

4) tiedonhankinnan tavoite ja toteuttamissuunnitelma;

5) toimenpiteen kohteena oleva kuljetus tai muu toimitus;

6) päätöksen voimassaoloaika;

7) valvotun läpilaskun rajoitukset ja ehdot.

Tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen ilmoittamisesta poliisiin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) 5 §:ssä tarkoitettulle PTR-rikostiedusteluyksikölle säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Yhteiset säännökset

44 §

Menettely tuomioistuimessa

Salaista tiedonhankintaa koskevan lupa-asian käsittelemisessä ja ratkaisemisessa tuomioistuimessa noudatetaan, mitä pakkokeinolain 3 luvun 1, 3, 8 ja 10 §:ssä säädetään vangitsemisasian käsittelystä. Peitetoimintaa koskevat asiat käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

Salaisen tiedonhankintakeinon käyttöä koskeva vaatimus on otettava viipymättä tuomioistuimessa käsiteltäväksi vaatimuksen tehneen tai hänen määräämänsä asiaan perehtyneen tullimiehen läsnä ollessa. Asia on ratkaistava kiireellisesti. Käsittely voidaan pitää myös käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään.

Jos tuomioistuin on myöntänyt luvan televalvontaan, se saa tutkia ja ratkaista luvan myöntämistä uuteen teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen koskevan asian vaatimuksen tehneen tai hänen määräämänsä tullimiehen läsnä olematta, jos on kulunut vähemmän kuin kuukausi samaa estettävää tullirikosta koskevan lupa-asian suullisesta käsittelystä. Asia voidaan käsitellä mainitun tullimiehen läsnä olematta myös, jos tiedonhankintakeinon käyttö on jo lopetettu.

Asia voidaan ratkaista kuulematta henkilöä, jonka perustellusti voidaan olettaa syyllistyvän tai syyllistyneen tullirikokseen, taikka teleosoit-

teen tai telepäätelaitteen taikka kuunneltavan tai katseltavan tilan haltijaa. Käsiteltäessä 5 §:ssä tarkoitettua asiaa teleosoitteen tai telepäätelaitteen haltijalle on kuitenkin varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei siihen rikoksen estämiseen liittyvästä syystä ole estettä. Käsiteltäessä vapautensa menettäneen teknistä kuuntelua tai katselua koskevaa asiaa henkilöä säilyttävän laitoksen edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei se ole hänen aikaisempi kuulemisensa huomioon ottaen tarpeetonta.

Lupa-asiassa annettuun päätökseen ei saa haakea muutosta valittamalla. Päätöksestä saa ilman määräaikaa kannella. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä. Vaatimuksen esittäjä ei saa kuitenkaan kannella peitetoimintaa koskevasta päätöksestä.

Peitetoimintaa koskevaa asiaa varten tuomioistuimelle on toimitettava ainoastaan asian käsittelemiseksi välttämättömät tiedot. Asian käsittelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota salassapitovelvollisuuden toteutumiseen ja siihen, että asiakirjoihin ja tietojärjestelmiin sisältyvien tietojen suoja turvataan tarvittavin meneteltävoin ja tietoturvallisuusjärjestelyin.

45 §

Salaisen tiedonhankinnan suojaaminen

Tullilla on salaista tiedonhankintakeinoa käyttäessään oikeus lykätä puuttumista rikokseen, jos puuttumisen siirtämisestä ei aiheudu merkittävää vaaraa kenenkään hengelle, terveydelle tai vapaudelle eikä merkittävää huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaraa. Edellytyksenä on lisäksi, että lykkääminen on välttämätöntä tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi tai toiminnan tavoitteen turvaamiseksi.

Tulli saa käyttää vääriä, harhauttavia tai peitetyjä tietoja, tehdä ja käyttää vääriä, harhauttavia tai peitetyjä rekisterimerkintöjä sekä valmistaa ja käyttää vääriä asiakirjoja, jos se on välttämätöntä jo toteutetun, käynnissä olevan tai

tulevaisuudessa toteutettavan salaisen tiedonhankintakeinon käytön suojaamiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu rekisterimerkintä on oikaistava sen jälkeen, kun momentissa tarkoitettuja edellytyksiä ei enää ole.

46 §

Suojaamisesta päättäminen

Tullin rikostorjunnan päällikkö päättää 45 §:n 2 momentissa tarkoitettun rekisterimerkinnän tekemisestä sekä asiakirjan valmistamisesta.

Salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies päättää muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettusta tiedonhankinnan suojaamisesta.

Tullin rikostorjunnan on pidettävä luettelo Tullin tekemistä rekisterimerkinnöistä ja valmistamista asiakirjoista, valvottava niiden käyttöä sekä huolehdittava merkintöjen oikaisemisesta.

47 §

Salaista tiedonhankintaa koskeva ilmaisukielto

Pidättämiseen oikeutettu tullimies saa tärkeästä tullirikoksen estämiseen liittyvästä syystä kieltää sivullista ilmaisemasta tämän tietoon tulleita seikkoja salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä. Edellytyksenä on lisäksi, että sivullinen on tehtävänsä tai asemansa johdosta avustanut tai häntä on pyydetty avustamaan salaisen tiedonhankintakeinon käytön toteuttamisessa.

Ilmaisukielto annetaan enintään vuodeksi kerrallaan. Kielto on annettava saajalleen kirjallisena todisteellisesti tiedoksi. Siinä on yksilöitävä kiellon kohteena olevat seikat, mainittava kiellon voimassaoloaika ja ilmoitettava sen rikkomiseen liittyvästä rangaistusuhasta.

Rangaistus ilmaisukiellon rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

48 §

Määräaikojen laskeminen

Tässä luvussa tarkoitettujen määräaikojen laskemiseen ei sovelleta säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930).

Aika, joka on määrätty kuukausina, päättyy sinä määräkuukauden päivänä, joka järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyy, määräaika päättyy kuukauden viimeisenä päivänä.

49 §

Kuuntelu- ja katselukiellot

Teknistä kuuntelua ja teknistä katselua koskeviin kieltoihin sovelletaan pakkokeinolain 10 luvun 52 §:ää.

50 §

Tallenteiden ja asiakirjojen tarkastaminen

Pidättämiseen oikeutetun tullimiehen tai hänen määräämänsä virkamiehen on ilman aiheutonta viivytystä tarkastettava salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneet tallenteet ja asiakirjat.

51 §

Tallenteiden tutkiminen

Salaisen tiedonhankintakeinon käytössä kertyneitä tallenteita saa tutkia vain tuomioistuimien ja pidättämiseen oikeutettujen tullimiesten. Pidättämiseen oikeutetun tullimiehen määräyksestä tai tuomioistuimen osoituksen mukaan tallennettua saa tutkia myös muu tullimies, asiantuntija tai muu henkilö, jota käytetään apuna tiedonhankintaa toteutettaessa.

52 §

Ylimääräinen tieto

Ylimääräisellä tiedolla tarkoitetaan televalvonnalla, tukiasematietojen hankkimisella ja teknisellä tarkkailulla saatua tietoa, joka ei liity rikokseen tai vaaran torjumiseen taikka joka koskee muuta rikosta kuin sitä, jonka estämistä varten lupa on annettu tai päätös on tehty.

53 §

Ylimääräisen tiedon käyttäminen

Ylimääräistä tietoa saa käyttää tullirikoksen selvittämisessä, jos tieto koskee sellaista tullirikosta, jonka estämisessä olisi saatu käyttää sitä tämän luvun mukaista tiedonhankintakeinon, jolla tieto on saatu.

Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös, jos ylimääräisen tiedon käyttämisellä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys tullirikoksen selvittämiselle ja rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

Ylimääräisen tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuin pääasian käsittelyn yhteydessä. Ylimääräisen tiedon käyttämisen kirjauksesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa.

Ylimääräistä tietoa saa lisäksi käyttää aina tullirikoksen estämiseksi, Tullin rikostorjunnan toiminnan suuntaamiseksi ja syyttömyyttä tukevana selvityksenä.

Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Jos edellä mainitun vaaran tai vahingon estäminen ei kuulu Tullin toimivaltaan, asia siirretään viipymättä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pakkokeinolain nojalla saadun ylimääräisen tiedon käyttämisestä tullirikoksen estämiseen säädetään pakkokeinolain 10 luvun 56 §:ssä.

54 §

Tietojen hävittäminen

Salaisella tiedonhankintakeinolla saatu tieto on hävitettävä viipymättä sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi taikka vaaran torjumiseksi.

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa tullilaisissa tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 53 §:ssä tarkoitettua rikosta. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita tullirikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitetut tukiasematiedot on hävitettävä, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi taikka vaaran torjumiseksi.

55 §

Teknisen kuuntelun ja teknisen laitetarkkailun keskeyttäminen

Jos käy ilmi, että teknisen kuuntelun kohteena oleva henkilö ei oleskele kuunneltavassa tilassa tai muussa paikassa, tiedonhankintakeinon käyttö on keskeytettävä niin pian kuin mahdollista sekä kuuntelulla saadut tallenteet ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä. Velvollisuus keskeyttämiseen sekä tallenteiden ja muistiinpanojen hävittämiseen koskee myös teknistä laitetarkkailua, jos käy ilmi, että tarkkailu kohdistuu viestin sisältöön tai 4 §:ssä tarkoitettuihin tunnistamistietoihin taikka että 19 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilö ei käytä tarkkailun kohteena olevaa laitetta.

56 §

Kiireellisessä tilanteessa saadun tiedon hävittäminen

Jos pidättämiseen oikeutettu tullimies on 6 §:n 2 momentissa, 8 §:n 1 momentissa, 18 §:n

1 momentissa tai 20 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kiireellisessä tilanteessa päättänyt televalvonnan, tukiasematietojen hankkimisen, henkilön teknisen seurannan tai teknisen laitetarkkailun aloittamisesta, mutta tuomioistuin katsoo, että edellytyksiä toimenpiteelle ei ole ollut, se on lopetettava sekä sillä saatu aineisto ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä. Näin saatuja tietoja saadaan kuitenkin käyttää samoin edellytyksin kuin ylimääräistä tietoa saadaan käyttää 53 §:n mukaan.

57 §

Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen

Televalvonnasta, suunnitelmallisesta tarkkailusta, peitelystä tiedonhankinnasta, teknisestä tarkkailusta ja valvotusta läpilaskusta on viipymättä ilmoitettava tiedonhankinnan kohteelle kirjallisesti sen jälkeen, kun tiedonhankinnan tarkoitus on saavutettu. Salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä on kuitenkin ilmoitettava tiedonhankinnan kohteelle viimeistään vuoden kuluessa sen käytön lopettamisesta.

Tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun tullimiehen vaatimuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta tiedonhankinnan kohteelle saadaan lykätä enintään kaksi vuotta kerrallaan, jos se on perusteltua käynnissä olevan tiedonhankinnan turvaamiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Ilmoitus saadaan tuomioistuimen päätöksellä jättää kokonaan tekemättä, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.

Jos tiedonhankinnan kohteen henkilöllisyys ei ole tiedossa 1 tai 2 momentissa tarkoitettun määräajan tai lykkäyksen päättyessä, tiedonhankintakeinon käytöstä on ilmoitettava kirjallisesti ilman aiheetonta viivytystä henkilöllisyyden selvitettyä.

Kohteelle ilmoittamisesta on samalla annettava kirjallisesti tieto luvan myöntäneelle tuomioistuimelle.

Suunnitelmallisesta tarkkailusta, peitelystä tiedonhankinnasta, yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta, yksinomaan tietoverkossa tehtävästä valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä ei ole velvollisuutta ilmoittaa tiedonhankinnan kohteelle, jos asiassa ei ole aloitettu esitutkintaa. Jos esitutkinta aloitetaan, noudatetaan pakkokeinolain 10 luvun 60 §:ää.

Kun harkitaan ilmoituksen lykkäämistä tai tekemättä jättämistä 2 ja 5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, arvioinnissa on myös otettava huomioon asianosaisen oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan.

Ilmoitusta koskevan asian käsittelyssä tuomioistuimessa noudatetaan 44 §:ää. Yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta, yksinomaan tietoverkossa tehtävästä valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä ilmoittamista koskevat asiat käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa noudattaen mainitun pykälän 6 momenttia.

58 §

Pöytäkirja

Muun salaisen tiedonhankintakeinon kuin tarkkailun käytön lopettamisen jälkeen on laadittava ilman aiheetonta viivytystä pöytäkirja.

59 §

Asianosaisjulkisuuden rajoittaminen eräissä tapauksissa

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:ssä säädetään, sillä, jonka oikeutta tai velvollisuutta asia koskee, ei ole oikeutta saada tietoa tässä luvussa tarkoitettun tiedonhankintakeinon käytöstä, ennen kuin tämän luvun 57 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty. Hänellä ei ole myöskään henkilötietolaissa säädettyä rekisteröidyn tarkastusoikeutta.

Kun 57 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty, 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä on oikeus saada tieto salaisen tiedonhankintakeinon käyt-

töä koskevasta asiakirjasta tai tallenteesta, jollei antamatta jättäminen ole välttämätöntä valtion turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengen, terveyden, yksityisyyden tai salassa pidettävien taktisten ja teknisten menetelmien suojaamiseksi. Kun harkitaan asiakirjan, tallenteen tai tiedon antamatta jättämistä, arvioinnissa on otettava huomioon 1 momentissa tarkoitettun henkilön oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan.

Tieto ääni- tai kuvatallenteesta voidaan antaa vain luovuttamalla tallenne Tullin luona kuultavaksi tai nähtäväksi, jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on syytä olettaa, että tiedon antaminen muulla tavoin voisi johtaa tallenteessa esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

60 §

Teleyrityksen avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin

Teleyrityksen on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä televerkkoon televalvonnan edellyttämät kytkennät. Sama koskee myös niitä tilanteita, joissa Tulli toteuttaa televalvonnan teknisellä laitteella. Teleyrityksen on lisäksi annettava pidättämiseen oikeutetun tullimiehen käyttöön hallussaan olevat teknisen seurannan toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot.

61 §

Korvaus teleyritykselle

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista noudattaen tietoyhteiskuntakaaren 299 §:ää. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittanut Tullin rikostorjunnan yksikkö.

Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin tullilaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden on tällaista asiaa käsitellessään varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

62 §

Salaisen tiedonhankinnan valvonta

Tullin ja sen salaisia tiedonhankintakeinoja käyttävien yksiköiden esimiehet valvovat tässä luvussa tarkoitettua tiedonhankintaa. Tulli antaa valtiovarainministeriölle vuosittain kertomuksen salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytöstä ja valvonnasta Tullissa.

Valtiovarainministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomus salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen sekä niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta Tullissa.

63 §

Rangaistusasteikon lieventämisen vaikutus

Tässä luvussa tarkoitettujen tiedonhankintakeinojen käyttöön ei vaikuta se, että rangaistus mitattaisiin rikoslain 6 luvun 8 §:ää soveltaen lievennetyltä rangaistusasteikolta.

64 §

Tarkeimmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä luvussa tarkoitettujen salaisten tiedonhankintakeinojen käytön järjestämisestä ja valvonnasta sekä toimenpiteiden kirjaamisesta ja valvontaa varten annettavista selvityksistä.

4 luku

Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §

Vaitiolovelvollisuus

Tullin henkilöstöön kuuluva virkamies ei saa ilmaista luottamuksellisesti tietoja antaneen taikka valeostajana tai peitehenkilönä toimineen henkilöllisyyttä koskevaa tietoa, jos tiedon ilmaiseminen vaarantaisi luottamuksellisesti tie-

toja antaneen tai valeostajana tai peitehenkilönä toimineen tai hänen läheistensä turvallisuuden. Vaitiolovelvollisuus on voimassa myös, jos henkilöllisyyttä koskevan tiedon ilmaiseminen vaarantaisi käynnissä jo olevan tai tulevan tiedonhankinnan.

Sama vaitiolovelvollisuus on sillä, joka on toimeksiantosopimuksen perusteella tai työsopimussuhteessa Tulliin saanut tietoonsa Tullin salassa pidettävää tietoa. Vaitiolovelvollisuus on voimassa myös toimeksiantosopimuksen tai palvelussuhteen Tullissa päätyttyä.

Lisäksi vaitiolovelvollisuudesta säädetään tullilaissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

2 §

Tietojen antaminen vaitiolovelvollisuuden estämättä

Tullin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen tai muun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun henkilön vaitiolovelvollisuus ei estä tiedon antamista viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle, jolla säädetyn tehtävänsä vuoksi on tarve saada tieto muuten salassa pidettävästä seikasta.

Edellä 1 §:n 2 momentissa säädetty vaitiolovelvollisuus ei estä ilmaisemasta sellaisia tietoja, joiden ilmaisemiseen on yksittäistapauksessa painava syy hengelle tai terveydelle vaarallisen tapahtuman, vapauteen kohdistuvan rikoksen tai huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi taikka valtion turvallisuuden varmistamiseksi.

3 §

Vaitiolo-oikeus

Tullin henkilöstöön kuuluva ei ole velvollinen ilmaisemaan hänelle hänen palvelussuhteensa aikana luottamuksellisesti tietoja antaneen henkilöllisyyttä koskevaa tietoa eikä salassa pidettäviä taktisia tai teknisiä menetelmiä.

Velvollisuudesta pitää 1 momentissa tarkoitettut tiedot ja menetelmät salassa tietyissä tapauk-

sisä säädetään tämän luvun 1 §:n 1 momentissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 5 kohdassa.

4 §

Ilmaisuvelvollisuus oikeudenkäynnissä

Tuomioistuin voi määrätä ilmaistavaksi 1 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun tiedon, jos ilmoittamatta jättäminen voisi loukata asianosaisen oikeutta puolustautua asianmukaisesti tai muuten asianmukaisesti valvoa oikeuttaan oikeudenkäynnissä. Edellytyksenä määräämiselle on lisäksi, että syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, taikka sellaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta siihen. Luottamuksellisesti tietoja antaneen henkilön taikka valeostajana tai peitetoiminnassa toimineen henkilöllisyyttä ei tällöinkään saa määrätä ilmaistavaksi, jos siitä ilmeisesti aiheutuisi vakavaa vaaraa hänen tai hänen läheistensä turvallisuudelle.

5 §

Ilmaisuvelvollisuus rikosta selvitetäessä

Tullin henkilöstöön kuuluva on vaitiolovelvollisuudestaan tai -oikeudestaan huolimatta velvollinen ilmaisemaan 1 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun sellaisen tiedon, jonka ilmaiseminen on välttämätöntä esitutkinnan aloittamisen edellytysten arvioimiseksi, kun luottamuksellisesti tietoja antaneen on siinä ominaisuudessa taikka valeostajan tai peitehenkilön on siinä tehtävässä perusteltua syytä olettaa syyllistyneen rikokseen.

Tullin henkilöstöön kuuluva on velvollinen ilmaisemaan 1 momentissa tarkoitetun tiedon myös selvityksen saamiseksi asiassa, jossa esitutkinta on aloitettu, jos on perusteltua syytä epäillä, että luottamuksellisesti tietoja antanut siinä ominaisuudessa taikka valeostaja tai peitehenkilö siinä tehtävässä on syyllistynyt rikokseen.

Jos Tullin henkilöstöön kuuluva kieltäytyy ilmaisemasta 1 tai 2 momentissa tarkoitettua tietoa, tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta määrätä, että tieto on annettava vaatimuksen esittäjälle, jos kieltäytymiselle ei ole laillista perustetta. Tuomioistuin voi samoin asianomistajan vaatimuksesta määrätä, että Tullin henkilöstöön kuuluvan on annettava tieto luottamuksellisesti tietoja Tullille antaneen henkilöllisyydestä, jos ilmaiseminen on välttämätöntä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:ssä tarkoitettua asianomistajan syyteoikeuden turvaamiseksi. Tässä momentissa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä noudatetaan esitutkintalain 7 luvun 9 §:n säännöksiä todistajankuulustelusta tuomioistuimessa.

Harkitessaan 3 momentissa tarkoitetun määräyksen antamista tuomioistuimen on kiinnitettävä huomiota siihen, voiko ilmaisuvelvollisuus aiheuttaa vaaraa valtion turvallisuudelle tai jonkun hengelle tai terveydelle taikka vaarantaa käynnissä olevan tiedonhankinnan, ja miten perusteltua ilmoittaminen toisaalta on ottaen huomioon rikosepäilyn laatu ja asianomistajan oikeus asianmukaisesti valvoa oikeuttaan oikeudenkäynnissä.

Jos 3 momentissa tarkoitettu asia koskee valeostoa, peitetoimintaa tai tietolähteen ohjattua käyttöä, asia käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa. Muu ilmaisuvelvollisuutta koskeva asia käsitellään siinä käräjäoikeudessa, jossa se käy sopivasti päinsä. Tiedon ilmaisemista koskevan pyynnön esittäjän ja ilmaisemisesta kieltäytyneen henkilön on oltava läsnä asiaa käsiteltäessä. Asiaa käsiteltäessä käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

6 §

Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta

Tullin henkilökisteriin talletettujen tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa ja ulkomaille säädetään tullilaisissa.

5 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa

Viranomaisten yhteistoiminnasta rikostorjunta-asioissa säädetään poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa.

2 §

Virkamerkki ja tullimiehen aseman ilmaiseminen

Tulli vahvistaa virkamerkin, joka Tullin rikostorjunnan tullimiehen on pidettävä virkatehtävää suorittaessaan mukanaan.

Tullimiehen on ilmaistava tullitoimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa tullimies ja tarvittaessa tai vaadittaessa esitettävä virkamerkinsä, jos ilmaiseminen tai esittäminen on mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun Tullin rikostorjunnan virkatehtävässä käytettävän, tullimiehen asemaa ilmaisevan tunnusteen hyväksyy ja sen käytöstä päättää Tullin rikostorjunnan päällikkö.

3 §

Tullin rikostorjunnan tullimiehen kunto ja ammattitaito

Tullin rikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittavan tullimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri

työtehtävien edellyttämän kunnan tasosta ja kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Asetuksenantovaltuudet

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) Tullin rikostorjunnan tullimiehistä;
- 2) Tullin rikostorjunnan toiminnallisista johdosuhteista;
- 3) virkamerkistä;
- 4) kansainväliseen sopimukseen perustuvien toimivaltuuksien käytöstä tehtävistä ilmoituksista ja selvityksistä.

Valtionvarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) Tullin rikostorjunnan tullimiehen aseman ilmaisemisesta ja tullimiehen yksilöimisestä huolehtimisesta;
- 2) haltuun otetun omaisuuden säilyttämisestä ja takavarikoidun tavaran luovuttamisesta, myymisestä, käyttämisestä ja menettämisestä;
- 3) kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettäviä merkeistä ja menetelmistä;
- 4) tullimiehen kunnosta ja ammattitaidosta;
- 5) virka-avun antamisesta muulle kuin poliisille tai rajavartiolaitokselle;
- 6) toimenpiteiden kirjaamisesta.

5 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tullilain (1466/1994) 20 a §:n edellä oleva väliotsikko, 20 a—20 j §, 28 §:n 3—5 momentti, 42 §:n edellä oleva väliotsikko, 43, 43 a, 44, 45, 45 a, 46, 47 ja 47 a §, 48 § ja sen edellä oleva väliotsikko sekä 49 ja 50 §,

sellaisina kuin niistä ovat 20 a §:n edellä oleva väliotsikko ja 20 c § laissa 331/1996, 20 a, 20 e ja 20 i § laissa 879/2011, 20 b §, 28 §:n 4 momentti ja 43 a § laissa 961/2012, 20 d § laeissa 1299/2003, 426/2009 ja 1260/2013, 20 f § laeissa 1299/2003 ja 879/2011, 20 g § laeissa 774/2003, 1299/2003 ja 1260/2013, 20 h § laeissa 774/2003, 1299/2003 ja 961/2012, 20 j § laeissa 879/2011 ja 1260/2013, 28 §:n 3 momentti laissa 1299/2003, 28 §:n 5 momentti laissa 1104/1998, 43 § osaksi laeissa 961/2012, 1150/2013 ja 1260/2013, 45 a § laissa 690/2009, 46 § laeissa 1299/2003 ja 961/2012, 47 § osaksi laeissa 331/1996 ja 961/2012, 47 a § laissa 1260/2013 sekä 49 ja 50 § osaksi laissa 961/2012, *muutetaan* 1 ja 3 §, 14 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohta sekä 15—17 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § sekä 14 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohta laissa 961/2012, 3 § osaksi laissa 1260/2013 sekä 15 ja 17 § laissa 879/2011, sekä

lisätään 17 §:n edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 17 a—17 c §, uusi 17 d § ja sen edelle uusi väliotsikko ja lakiin uusi 17 e § seuraavasti:

1 §

Tätä lakia sovelletaan kolmansista maista tuotavien ja niihin vietävien tavaroiden tulliverotukseen ja tullivalvontaan sen lisäksi, mitä niistä säädetään yhteisön tullikoodeksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2913/92, jäljempänä *koodeksi*, tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 2454/93, jäljempänä *soveltamisasetus*, ja yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1186/2009, jäljempänä *tullittomuusasetus*, tai muussa Euroopan unionin (EU) lainsäädännössä. Lisäksi tätä lakia sovelletaan EU:n lainsäädännön ohella Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin sekä tullirikostutkintaan, jollei rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (/) toisin säädetä.

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *Suomen tullialueella* aluetta, jonka muodostavat valtakunnan maa-alue, aluevedet ja il-

matila, kuitenkin niin, että tullialue ulottuu kaksi meripeninkulmaa aluemerren ulkorajaa ulomaksi, jollei asiasta ole kansainvälisesti muuta sovittu;

2) *EU:n tullialueella* koodeksin 3 artiklassa tarkoitettua aluetta;

3) *kolmannella maalla* aluetta, joka ei kuulu EU:n tullialueeseen;

4) *tullitoimenpiteellä* Tullin toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikosten esitutkintaa lukuun ottamatta.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi sovelletaan koodeksin 4 artiklan määritelmiä.

14 §

Tullitoimenpiteen suorittamiseksi Tullilla tai muulla toimivaltaisella viranomaisella on oikeus:

2) pysäyttää henkilö ja tarkastaa hänen matkustusasiakirjansa ja henkilöllisyystodistuksensa henkilöllisyyden selvittämiseksi hänen saapuessaan tullialueelle, lähtiessään tullialueelta, käydessään kulkuneuvossa tai muussa paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään,

sekä muuallakin tullialueella, jos siihen on erityisiä syitä;

— — — — —
5) tarkastaa postilähetysten kirjesalaisuutta loukkaamatta tavaraa, sen valmistusta ja kirjanpitoaineistoa sekä tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat rikoslain (39/1889) 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettun rahanpesun paljastamiseksi;
— — — — —

15 §

Tullitoimenpiteen suorittamiseksi henkilölle voidaan 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa suorittaa pakkokeinolain (806/2011) 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettu henkilöön kohdistuva etsintä siten kuin jäljempänä säädetään.

Pakkokeinolain 8 luvun 30 §:n 1 kohdassa tarkoitettua henkilöntarkastuksen suorittamisesta lukuun ottamatta sen tutkimista, mitä tarkastettavalla on muuten kuin vaatteissaan yllään, päättää tullitoimenpidettä suorittava tullimies.

Pakkokeinolain 8 luvun 30 §:n 2 kohdassa tarkoitettu henkilönkatsastus taikka 1 kohdassa tarkoitettu henkilöntarkastus sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on muuten kuin vaatteissaan yllään, voidaan suorittaa sille, jota epäillään todennäköisin syin rikoksesta, josta säädetty ankaran rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Tarkastus voidaan tällöin suorittaa esitutkintaa aloittamatta. Toimenpiteen suorittamisesta päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies.

Henkilöön kohdistuva etsintä on suoritettava hienotunteisesti ja siten, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa tai vahinkoa tarkastettavalle tai vahinkoa hänen yllään tai mukanaan olevalle omaisuudelle. Edellä 3 momentissa tarkoitettua henkilöön kohdistuvasta etsinnästä on laadittava pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostetaan riittäväällä tarkkuudella. Pöytäkirjasta on pyynnöstä annettava tarkastettavalle jäljennös. Henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisessa menettelyssä on lisäksi noudatettava pakkokeinolakia.

16 §

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa ajoneuvoihin, ajoneuvojen kuljettajiin, esineisiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Tullilla on oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön noudattamisen valvomiseksi Suomen valtakunnan rajanylityspaikoilla sekä matkustajaterminaaleissa, tavaraliikenteelle tarkoitetuilla satama-alueilla, tavaraliikenteelle tarkoitetuissa varastoissa ja muissa vastavissa paikoissa ja tiloissa, joita Tulli saa valvoa, siitä ennalta ilmoitettuaan.

Voimakeinojen käyttö

17 §

Jollei laissa toisin säädetä, tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus henkilön vastarinnan murtamiseksi, paikalta poistamiseksi tai kiinniottamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon virkatehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Jos voimakeinojen käyttäminen on välttämätöntä, niitä on käytettävä vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se on välttämättä tarpeen laissa säädetyn virkatehtävän suorittamiseksi.

Tullimiehellä on virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun. Hätävarjelusta säädetään rikoslain 4 luvun 4 §:ssä. Tällaisessa hätävarjeluissa tullimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa teon puolustettavuutta on otettava huomioon tullimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Sillä, joka tullimiehen pyynnöstä tai hänen suostumuksellaan tilapäisesti avustaa tullimies-

tä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus tullimiehen ohjauksessa sellaisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin tullimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja hätävarjelijun liioittelusta 4 §:n 2 momentissa. Lisäksi niistä säädetään mainitun luvun 7 §:ssä.

17 a §

Jos on syytä epäillä, että virkatehtävää suoritettaessa kohdataan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä on varoitettava mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen on tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ja ymmärrettävällä tavalla.

17 b §

Ampuma-asetta voidaan käyttää ainoastaan silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain (1/1998) 2 §:ssä tarkoitettua ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä.

Ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää tullirikostorjunnan esimiehenä toimiva tullimies, jos se tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen on mahdollista.

17 c §

Virkatehtävän kohteena olevan henkilön liikkuma- tai toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä virkatehtävän suorittamisen yhteydessä henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Liikkuma- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua.

Turvallisuustarkastus

17 d §

Tullimiehellä on oikeus kiinniottamisen, pidättämisen, vangitsemisen, säilöön ottamisen ja muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa sen varmistamiseksi, ettei hänellä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla hän voi vaarantaa toimenpiteen taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille. Tullimies voi virkatehtävän suorittamisen yhteydessä tehdä henkilölle tarkastuksen tällaisten esineiden tai aineiden löytämiseksi muussakin tapauksessa, jos se perustellusta syystä on tarpeen tullimiehen työturvallisuuden ja virkatehtävän suorittamisen varmistamiseksi.

Henkilö tai hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa myös hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vaaralliset esineet tai aineet on tarvittaessa otettava pois tarkastettavalta. Pois on otettava myös esineet tai aineet, joiden hallussapito on laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä tai määräyksessä kielletty.

17 e §

Turvallisuustarkastus toimitetaan käsin tunnustelemalla, koulutettua koiraa käyttäen, metallinilmaisinta tai muuta vastaavaa teknistä lai-

tetta käyttäen taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla.

Tarkastuksella ei saa puuttua tarkastettavan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen enempää kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämä-

töntä. Tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

poliisilain 5 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 1 §:n 4 momentti seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

1 §

Soveltamisala ja määritelmät

Mitä tässä luvussa säädetään poliisin tai poliisimiehen oikeudesta käyttää salaisia tiedonhankintakeinoja, koskee telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, peitetoimintaa, valeostoa ja tietolähteen ohjattua käyttöä lukuun ottamatta myös rajavartio-, tulli- ja sotilasviranomaisia sen mukaan kuin siitä laissa erikseen säädetään. Tullin oikeudesta tullirikoksen

estämiseksi suoritettavasta peitetoiminnasta, valeostosta ja tietolähteen ohjatusta käytöstä säädetään rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (/). Tullirikoksen estämiseksi suoritettavan peitetoiminnan ja valeoston toteuttaa poliisi Tullin pyynnöstä. Keskusrikospoliisin päällikön päätöksellä yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja valeoston voi kuitenkin toteuttaa myös salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 10 §, 44 §:n 1 momentti sekä 78 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 10 § laissa 875/2011, 44 §:n 1 momentti laissa 749/2014 ja 78 §:n 1 momentti laissa 688/2009, seuraavasti:

10 §

Tullitehtävissä, poliisitehtävissä ja esitutkinta-tehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet

Poliisitehtävissä noudatetaan poliisilaissa ja muussa poliisin tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Tullitehtävissä noudatetaan tullilaissa (1466/1994), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (/) ja muussa tullivalvontaa koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Esitutkintatehtävissä noudatetaan esitutkintalaissa (805/2011), pakkokeinolaissa (806/2011) ja muussa esitutkintaviranomaisen tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita.

44 §

Rikosten ennalta estämisen ja selvittämisen siirtäminen poliisille tai Tullille

Rajavartiolaitos siirtää, jollei sen, poliisin ja Tullin tehtäväjakoja koskevista säännöksistä muuta johdu, rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa tarkoitetun tullirikoksen ennalta estä-

misen ja selvittämisen Tullille ja muun rikoksen ennalta estämisen ja selvittämisen poliisille, jos asian tai sen edellyttämien toimenpiteiden laatu tai laajuus sitä edellyttää taikka jos asianomainen viranomainen sitä vaatii. Rajavartiolaitos turvaa siirrettävässä asiassa rikoksen ennalta estämisen ja selvittämisen siihen saakka, kunnes asian siirtäminen on tapahtunut.

78 §

Rajavartiolaitokselle annettava virka-apu

Viranomaisen on annettava rajavartiolaitokselle kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Rajavartiolaitokselle annettavasta avusta säädetään myös poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) nimi-ke, 1 §:n 1 momentti, 2 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 4 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 §:n 4 momentti laissa 881/2011, seuraavasti:

Laki

poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää poliisin,

Tullin ja rajavartiolaitoksen (*PTR-viranomaiset*) yhteistoimintaa sekä PTR-viranomaisten yhteisten toimintalinjojen toteuttamista siten, että PTR-viranomaisille säädetty rikosten estä-

miseen, paljastamiseen ja selvittämiseen (*rikostorjunta*), valvontaan sekä niitä koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät tehtävät ja yksittäiset toimenpiteet tulevat hoidetuiksi tarkoituksenmukaisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistointa rikostorjunnassa

2 §

Toimiminen toisen PTR-viranomaisen tehtäväalueella

4 §

Menettely kansainvälisen valvotun läpilaskun toteuttamisessa

Valvotusta läpilaskusta ja sen edellytyksistä säädetään pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 41 §:ssä, poliisilain (872/2011) 5 luvun 43 §:ssä, rajavartiolain (578/2005) 41 §:ssä ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (/) 3 luvun 42 §:ssä sekä poliisin, rajavartiolaitoksen tai Tullin suorittamaa valvottua läpilaskua koskevasta päätöksenteosta pakkokeinolain 10 luvun 42 §:ssä, poliisilain 5 luvun 44 §:ssä, rajavartiolain 43 a §:ssä ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun 43 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 1 ja 14 §, 15 §:n 1 momentti ja 2 momentin 2 kohta, 39 §:n 2 ja 4 momentti, 40 §:n 1 momentti ja 3 momentin 2 kohta, 47 §:n 2 momentti, 48 §:n 1 momentti, 56 §:n 4 momentti, 57 §:n 1 momentti sekä 65 §, sellaisina kuin niistä ovat 14 § osaksi laissa 1069/2014 sekä 56 §:n 4 momentti ja 57 §:n 1 momentti laissa 1146/2013, seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

1 §

Soveltamisala

Telekuuntelua, tietojen hankkimista telekuuntelun sijasta, televalvontaa, tukiasematietojen hankkimista, suunnitelmallista tarkkailua, peiteltyä tiedonhankintaa, teknistä tarkkailua

(tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta ja tekninen laitetarkkailu), teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimista, peitetoimintaa, valeostoa, tietolähdetoimintaa ja valvottua läpilaskua voidaan käyttää esitutkinnassa salassa niiden kohteilta. Näiden keinojen käytöstä rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi säädetään poliisilaissa ja rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (/).

Mitä tässä luvussa säädetään esitutkintaviranomaisen tai esitutkintavirkamiehen oikeudesta

käyttää pakkokeinoja, koskee peitetoimintaa, valeostoa ja tietolähteen ohjattua käyttöä luukuun ottamatta poliisin lisäksi rajavartio-, tullija sotilasviranomaisia sen mukaan kuin siitä laissa erikseen säädetään. Tullin oikeudesta käyttää peitetoimintaa, valeostoa ja tietolähteen ohjattua käyttöä tullirikoksen esitutkinnaissa säädetään rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa. Tullirikoksen esitutkinnaissa suoritettavan peitetoiminnan ja valeoston toteuttaa poliisi Tullin pyynnöstä. Keskusrikospoliisin päällikön päätöksellä yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja valeoston voi kuitenkin toteuttaa myös salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies.

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Peiteltyllä tiedonhankinnalla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön kohdistuvaa lyhytkestoisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa tiedonhankintaa, jossa poliisimiehen tai Tullin rikostorjunnan tullimiehen tehtävän salaamiseksi käytetään väärää, harhauttavaa tai peiteltyjä tietoja.

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;
- 3) huumausainerikoksesta;
- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;
- 7) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka
- 8) törkeän ryöstön valmistelusta.

Tulli saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) tullirikokseksi katsottavasta huumausainerikoksesta;
- 3) salakuljetuksesta; taikka
- 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta.

Peitelty tiedonhankinta ei ole sallittua asunnossa edes asunnonhaltijan myötävaikutuksella.

15 §

Peitelystä tiedonhankinnasta päättäminen

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää peitelystä tiedonhankinnasta. Peitelystä tiedonhankinnasta tullirikoksen selvittämiseksi päättää Tullin rikostorjunnan päällikkö tai tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies.

Päätös peitelystä tiedonhankinnasta on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

- 2) peitellyn tiedonhankinnan toteuttava yksikkö ja siitä vastaava poliisimies tai Tullin rikostorjunnan tullimies;

39 §

Tietolähdetoiminta ja tietolähteen ohjatun käytön edellytykset

Poliisi tai Tulli saa pyytää tähän tarkoitukseen hyväksytyä, henkilökohtaisilta ominaisuuksilta sopivaa, rekisteröityä ja tiedonhankintaan suostunutta tietolähdettä hankkimaan 1 momentissa tarkoitettuja tietoja (*tietolähteen ohjattu käyttö*).

Tietolähdettä koskevien tietojen tallettamisesta henkilörekisteriin ja palkkion maksamisesta

ta säädetään poliisilaissa ja rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa.

40 §

Tietolähteen ohjatusta käytöstä päättäminen

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin tai poliisilaitoksen päällikkö taikka tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää tietolähteen ohjatusta käytöstä. Tietolähteen ohjatusta käytöstä Tullin tutkiman tullirikoksen selvittämiseksi päättää Tullin rikostorjunnan päällikkö tai tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu tullimies.

Päätös tietolähteen ohjatusta käytöstä on tehtävä kirjallisesti. Päätöksessä on mainittava:

2) tiedonhankinnan toteuttava yksikkö ja sen toteuttamisesta vastaava virkamies;

47 §

Salaisen pakkokeinon käytön suojaaminen

Poliisi tai Tulli saa käyttää vääriä, harhauttavia tai peiteltyjä tietoja, tehdä ja käyttää vääriä, harhauttavia tai peiteltyjä rekisterimerkintöjä sekä valmistaa ja käyttää vääriä asiakirjoja, kun se on välttämätöntä jo toteutetun, käynnissä olevan tai tulevaisuudessa toteutettavan salaisen pakkokeinon käytön suojaamiseksi.

48 §

Suojaamisesta päättäminen

Keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällikkö päättää 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun rekisterimerkinnän tekemisestä ja asiakirjan valmistamisesta. Jos kyse on Tullin tutkiman tulli-

rikoksen estämisestä, asiasta päättää Tullin rikostorjunnan päällikkö.

56 §

Ylimääräisen tiedon käyttäminen

Ylimääräistä tietoa saa lisäksi käyttää aina rikoksen estämiseksi, poliisin tai Tullin toiminnan suuntaamiseksi ja syyttömyyttä tukevana selvityksenä.

57 §

Tietojen hävittäminen

Ylimääräinen tieto on hävitettävä sen jälkeen, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai jätetty sillensä. Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa tai tullilaissa (1466/1994) tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee tämän luvun 56 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua rikosta taikka jos tieto on tarpeen rikoslain 15 luvun 10 §:ssä tarkoitetun rikoksen estämiseksi. Tiedot, joita ei ole hävitettävä, on säilytettävä viiden vuoden ajan siitä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai jätetty sillensä.

65 §

Salaisten pakkokeinojen käytön valvonta

Poliisihallitus ja salaisia pakkokeinoja käyttävien yksiköiden päälliköt valvovat poliisin osalta salaisten pakkokeinojen käyttöä. Tullin rikostorjunnan salaisten pakkokeinojen käyttöä valvoo Tulli ja sen salaisia pakkokeinoja käyttävien yksiköiden päälliköt.

Sisäministeriön ja valtiovarainministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomus salaisten pakkokeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta.

Oikeusasiamiehelle annettavista rikoksen esittämiseksi tai paljastamiseksi käytettyä salaista tiedonhankintaa koskevista kertomuksista sää-

detään poliisilaissa ja rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

esitutkintalain 2 luvun 1 §:n ja 11 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 1 §:n 2 momentti sekä 11 luvun 8 § seuraavasti:

2 luku

Esitutkintaan osalliset

1 §

Viranomaiset esitutkinnassa

Poliisin lisäksi esitutkintaviranomaisia ovat rajavartio-, tulli- ja sotilasviranomaiset siten kuin niiden esitutkintatoimivallasta säädetään rajavartiolaissa (578/2005), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (/) ja sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014).

11 luku

Erinäiset säännökset

8 §

Tietojen saaminen viranomaiselta sekä yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Rikoksen selvittämiseksi tarvittavien tietojen saamisesta viranomaiselta sekä yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä säädetään poliisilain 4 luvun 2 ja 3 §:ssä ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 14 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

ulkomaalaislain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1214/2013, seuraavasti:

12 §

Rajan ylittämistä koskevat säännökset

Rajan ylittämisestä Euroopan unionin ulko-
rajoilla säädetään Schengenin rajasäännöstössä.

Valtakunnan rajan ylittämisestä ja sen val-
vonnasta, rajanylityspaikoista ja niiden aukiolo-
ajoista, rajatarkastustehtävien jakamisesta raja-

vartiolaitoksen, poliisin ja Tullin kesken eri ra-
janylityspaikoilla sekä Schengenin rajasäännös-
tön edellyttämistä kansallisista tehtävistä ja toi-
mivaltuuksista säädetään rajavartiolaissa
(578/2005).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20_____ .

Laki

valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisena kuin se on lais-
sa 281/2000, seuraavasti:

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain
Suomen kansalainen:

turvaamiseen osallistuminen tai Tullin toimi-
alaan kuuluvia rikostutkinta- ja valvontatehtä-
viä;

12) Tullin virka, johon kuuluu oikeus pidättä-
miseen, ja Tullin virka, johon kuuluu Suomen
alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20_____ .

Laki

rikoslain 16 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 16 lukuun uusi 4 b § seuraavasti:

16 luku

Rikoksista viranomaisia vastaan

4 b §

Niskoittelu tullimiestä vastaan

Joka

1) jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

2) kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain (1466/1994) 14 §:n 1 momentin 6 kohdan tai ri-

kostorjunnasta Tullissa annetun lain (/) 2 luvun 14 ja 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja tai 3) hälyttää aiheettomasti tullimiehen taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa Tullin toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta tullimiestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki**oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 12 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 821/2011, seuraavasti:

12 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

3) pakkokeinolain 10 luvussa, poliisilain 5 luvussa tai rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (/) 3 luvussa tarkoitettua salaista tiedon-

hankintakeinoa koskevassa asiassa, jossa tiedonhankintakeinon tai toimenpiteen kohteena olevaa henkilöä ei vaatimusta käsiteltäessä tarvitse kuulla; eikä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (26/2009) 3 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1183/2013, seuraavasti:

3 §

Tiedon ja tiedustelutiedon määritelmä

Tässä laissa tarkoitetaan tiedoilla ja tiedustelutiedoilla:

4) tietoja, jotka ovat muutoin poliisin, Tullin tai rajavartiolaitoksen hallussa taikka pakkokeinoja käyttämättä saatavilla poliisilain (872/2011) 4 luvun 2 ja 3 §:n sekä 5 luvun

40—42 §:n, henkilötietojen käsittelystä poliisi-toimessa annetun lain 13 §:n, tullilain 28 §:n, rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (/) 2 luvun 14 §:n, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 17, 18 ja 22 §:n taikka muun lain tai sopimuksen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

valmisteverotuslain 4 ja 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 4 §:n 2 momentti ja 103 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 §:n 2 momentti laissa 964/2012, seuraavasti:

4 §

Toimivaltainen viranomainen

Tullin toimivaltuuksiin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä tullilaissa tai rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (/) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

103 §

Haltuunotto

Tullilla on verosaatavien turvaamiseksi oikeus ottaa haltuunsa valmisteveron alaiset tuotteet, jos:

1) niitä ei ole asianmukaisesti ilmoitettu verotettaviksi;

2) niihin ei ole sovellettu valmisteverotusta koskevia säännöksiä tai Tullin näiden säännösten nojalla antamia päätöksiä ja määräyksiä;

3) niihin liittyvästä verovelvollisuudesta, veron alaisuudesta taikka maahantuonnin tarkoituksesta on epäselvyyttä; taikka

4) on olemassa muu perusteltu syy turvata verosaatava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

haastemieslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan haastemieslain (505/1986) 6 §, sellaisena kuin se on laeissa 1263/1994, 1259/1999 ja 449/2011, seuraavasti:

6 §

Muut tiedoksiantoon oikeutetut

Haastamisen ja tiedoksiannon on oikeutettu suorittamaan niin kuin haastemies:

1) poliisimies, syyttäjä, ulosottomies, julkinen notaari, rajavartiomies sekä pidättämiseen oikeutettu tullimies tai tehtävään määrätty muu tullimies;

2) tuomioistuimen, ulosottoviraston, kihlakunnanviraston, kihlakunnanviraston ulosotto-osaston tai poliisilaitoksen päällikön määräämä asianomaisen viranomaisen palveluksessa oleva virkamies;

3) vankilanjohtaja tai vankilanjohtajan määräämä vankilan virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on vanki; sekä

4) puolustusvoimissa joukko-osaston komentajan tai häneen rinnastettavan esimiehen määräämä virkamies, kun viranomainen sitä pyytää ja haastettava tai tiedoksiannon vastaanottaja on rikoslain (39/1889) 45 luvun alainen henkilö.

Poliisimiehen, rajavartiomiehen ja tullimiehen velvollisuudesta toimittaa tiedoksiantoja säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

ulosottokaaren 3 luvun 70 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 70 §:n 1 momentin 6 kohta seuraavasti:

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

70 §

Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet

Ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa pyydettäessä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja

sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja:

6) Tullille tullilaissa (1466/1994) säädetyn tehtävän hoitamista varten;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

tullilain 46 ja 47 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan tullilain 46 ja 47 §:n muuttamisesta annettu laki (763/2010).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2015